

- שם המוסד -

- שם בית הספר -

ארגוני סיוע לפליטים ומבקשי
מקלט ומעמדה של ישראל בעידן
חברה אזרחית גלובאלית

שם המרצה

שם הקורס

שם הסטודנט, ת.ז.

תאריך הגשה

תוכן עניינים

1.....	מבוא
.....	סקירת ספרות
2.....	תהליכי גלובליזציה ומעמד מדינת הלאום
5.....	חברה אזרחית גלובלית ומדינת הלאום
7.....	חברה אזרחית ומדינה בישראל
.....	חלק אמפירי
9.....	פליטים ומבקשי מקלט – הגדרות והאמנה הבינלאומית
9.....	מצב הפליטים ומבקשי המקלט בישראל והמדיניות כלפיהם
11.....	חברה אזרחית בישראל בנושאי פליטים ומבקשי מקלט
12.....	ארגון א.ס.ף
13.....	ילדי מבקשי מקלט בהשמה חוץ ביתית
16.....	ארגון אמנסטי אינטרנשיונל
17.....	כיצד אמנסטי אינטרנשיונל וא.ס.ף משפיעים על מעמדה של ישראל?
21.....	סיכום ומסקנות
22.....	רשימה ביבליוגרפית

מבוא

תהליכי הגלובליזציה הביאו לשינויים בקרב מדינת הלאום. כתוצאה מכך מדינת הלאום התחזקה במובנים מסוימים בעוד תהליכים אחרים הביאו להיחלשותה באופן יחסי. להיווצרות החברה האזרחית הגלובאלית, כחלק מתהליכי הגלובליזציה, יש ביטויים גלובליים ולוקליים. פעמים רבות, היות והחברה האזרחית הגלובאלית עוסקת בעיקר בסוגיות גלובליות, על-לאומיות, מעבר לגבולות הפוליטיקה המקומית, יש להניח שבמידה רבה ייחלש מעמדה של מדינת הלאום. יחד עם זאת, למרות שנושאים אלו מיועדים לטפל בבעיות על-לאומיות, הטיפול עצמו הוא בביטויים לוקליים של סוגיות אלו. היות והמדינה היא סוכן המייצג את אזרחיה וגבולותיה בעלי משמעות בזירה הבינלאומית, סביר שיש לה כוח הן בטיפול בבעיות בשטחה והן בהעלאת סוגיות ברמה הבינלאומית.

בעבודה זו אתמקד בשאלה האם וכיצד השתנה מעמדה של מדינת ישראל כתוצאה מהיווצרות החברה האזרחית הגלובלית? את שאלה זו אבחן ביחס לנושא זכויות האדם וזכויות פליטים ומבקשי מקלט בפרט. בישראל ישנו ייצוג רב של ארגונים הנוגעים לזכויות אדם. חלק מארגונים אלו הם סניפים המייצגים ארגונים בינלאומיים בנושא וחלק ארגונים ישראליים. מדינת ישראל מואשמות לעיתים כמבצעת פעולות אשר פוגעות בזכויות אדם. כמדינה ריבונית, ישנה חשיבות להבנה של ההשפעה שיש לארגונים לוקליים-ישראלים וארגונים בינלאומיים שפועלים בתחום זה על מעמדה של ישראל.

בהתאם לכך, בעבודה זו אבחן את פעילותו של ארגון בינלאומי אחד ושל ארגון מקומי אחד בתחום זכויות האדם וזכויות פליטים ומהגרים והשפעתו על מדינת ישראל, על האופן שהיא פועלת, על הלגיטימציה שלה ועל המעמד שלה. לשם כך, בעבודה אעסוק תחילה באופן בו תהליכי הגלובליזציה משפיעים על מדינת הלאום. באופן ספציפי יותר אעסוק בהיווצרות החברה האזרחית הגלובלית ובהשלכות שלה על מדינות הלאום השונות. לאחר מכן, אתמקד בהקשר הישראלי ובהתמודדות מדינת ישראל עם סוגיות פליטים ומהגרים ותגובות למהלכים של ארגוני זכויות אדם. בחלק זה אתמקד במקרה חקר של ארגון זכויות אדם ברמה העולמית, אמנסטי אינטרנשיונל וארגון נוסף, לוקלי, א.ס.ף. כמו כן, אציג דוגמאות לפעולות של ארגונים אלו בנושא ואבחן את האופן בו פעולותיהם מתכתבות עם מדיניות הממשלה ומשפיעות עליה. לבסוף אסכם את ממצאי המחקר ואציג רעיונות למחקרי המשך ולדרכי פתרון, כתלות בממצאים.

סקירת ספרות

תהליכי גלובליזציה ומעמד מדינת הלאום

מאז היווצרות הסדר הווסטפליאני ב-1648, שמבוסס על עצמאות פוליטית, טריטוריאלית ואי-התערבות בענייני מדינות ריבוניות, היוותה מדינת האומה את היחידה הכלכלית והפוליטית המרכזית ובעלת העוצמה הגדולה ביותר בעולם (Fraser). כמגמה מנוגדת לכך, השנים האחרונות מלוות בתהליכים גלובליזציה. הגלובליזציה, כתהליך, טומן בחובו התרחבות בלתי פוסקת של מעברים של מצרכים, שירותים, הון אנשים ותרבותיות ברחבי העולם. כתוצאה מתהליכים אלו חלה עלייה ברמת האינטגרציה של כלכלות וחברות ברחבי העולם, ויש לכך הלכות על עוצמת וכוחה של מדינת הלאום כיחידה המרכזית בסדר הפוליטי והכלכלי העולמי.

חלוקת היסטוריה של הגלובליזציה לתקופות מראה כי הגלובליזציה הינו תהליך לא ליניארי ותקופות שונות התאפיינו ברמות אינטגרציה שונות. לענייננו, התקופה הנוכחית, מאז שנות ה-50, מאופיינת בתהליכי אינטגרציה רבים במסגרתם ישנם פחות הגבלות על מסחר, ולכן ניתן לראות כי שיעורי המסחר גבוהים מאוד. התקופה הנוכחית הינה ייחודית גם בשל ייסוד מוסדות בינלאומיים כדוגמת האומות המאוחדות (האו"ם) והבנק העולמי. בנוסף, כעת הגלובליזציה מביאה לשילוב מהיר של מדינות מתפתחות אל הכלכלה העולמית. כתוצאה מכך, כיום מרבית מדינות הלאום משולבות ברמה כזו או אחרת בשוק העולמי, באמצעות השתתפות במוסדות בינלאומיים וברשתות שונות כמו רשתות של סחר, ייצור ומימון (Shalendra, 2002; Williamson, 2008).

חוקרים שונים עסקו באופן בו משפיעים תהליכים אלו על מדינות הלאום ומעמדן. אחת הטענות במחקרים אלו היא שלמרות שמדינות אמורות להיות בעלות האוטוריטה הפוליטית האולטימטיבית על החברה והכלכלה, בפועל כוחות השוק חזקים יותר מהמדינות, ולכן הם מכפיפים אותם לרצונם. הצורך של המדינות להשתתף בכלכלה העולמית גורמת למגבלות על היכולת שלהם לשלוט ולהתוות גם את המדיניות הבינלאומית וגם את המדיניות הביתית שלהם (Strange, 1996). רגולציות השוק החופשי והגלובלי מכתובות קודי התנהגות מסוימים, ברמה הפורמלית והבלתי פורמלית, שמחייבות את המדינות להתנהג באופן מסוים. למשל, בכדי להשתתף בסחר העולמי מדינות צריכות להתייחס לסוגיות של זכויות אדם, גם אם ההבנה התרבותית במקום היא שונה מההבנה המערבית לזכויות אדם שמכתיבה את קוד ההתנהגות הנורמטיבית.

יתרה מכך, חוסר היכולת של המדינות לפעול באופן אפקטיבי בנושאים מסוימים הביאה לכך שחקנים לא-מדיניים מנסים למלא את הדיספונקציות הללו, אותן המדינות לא מצליחות למלא. שחקנים לא-מדיניים אלו יכולים להיות חברות בינאלומיות וארגונים בינלאומיים, כמו